

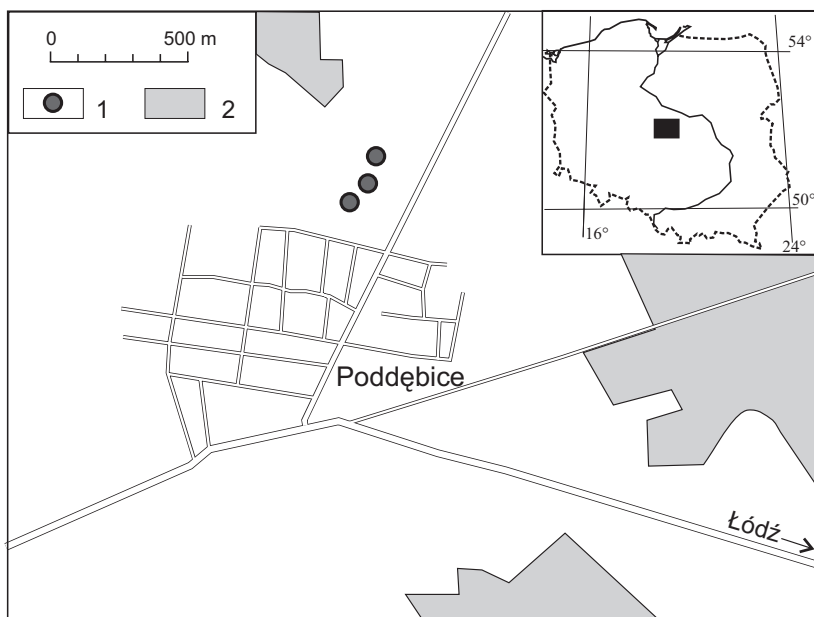
KRZYSZTOF Z. KAMIŃSKI

Poddębice

Nowe stanowisko gwiazdosza koronowatego *Geastrum coronatum* Pers. w środkowej Polsce

Na przełomie lipca i sierpnia 2006 r. na terenie Poddębic (51°53'40" N, 18°57'30" E; około 40 km na północny zachód od Łodzi) stwierdzono występowanie jednego z rzadszych gatunków grzybów podlegających ochronie gatunkowej – gwiazdosza koronowatego. Grzyb ten należy do klasy podstawczaków Basidiomycetes, rzędu gwiazdoszowców Geastrales, rodziny gwiazdoszowate Geastraceae. Jest to grzyb niejadalny. W Polsce wytwarza owocniki od lipca do końca października. Wszystkie gatunki gwiazdoszy występujące w Polsce podlegają ochronie prawnej (Rozporządzenie 2004). Na czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych zagrożonych w Polsce zaliczono je do grupy V (gatunki, którym grozi w niedalekiej przyszłości przesunięcie do kategorii wymierających) (Wojewoda, Ławrynowicz 1992, 2006).

Stwierdzone stanowiska gwiazdosza znajdują się w północno-wschodniej części Poddębic na terenie dawnych miejsc wydobywania przez okoliczną ludność kamienia wapiennego (ryc. 1). Eksploatacja odbywała się w latach 30. i 40. ubiegłego stulecia. Następnie tereny te były „dzikim” składowiskiem śmieci. Zwożono tu wszelkiego rodzaju odpadki gospodarcze oraz ziemię z okolicznych wykopów. Obecnie występuje tu zadrzewienie o zróżnicowanym składzie gatunkowym: grochodrzew *Robinia pseudoacacia*, sosna *Pinus sylvestris*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*, topola osika *Populus tremula*, dąb szypułkowy *Quer-*

Ryc. 1. Występowanie gwiazdosza koronowanego na terenie Poddębic: 1 – miejsca występowania, 2 – lasy.

Fig. 1. Occurrence of *Geastrum coronatum* Pers. in Poddębice (circles).

cus robur, brzoza biała *Betula alba*, samosiejki jabłoni, grusz i śliw. W podszytku dominuje dereń biały *Cornus alba* i bez czarny *Sambucus nigra*, a w runie glistnik jaskółcze ziele *Chelidonium majus* oraz pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*. Teren ten jest rzadko odwiedzany przez ludzi.

Owocniki gwiazdosza koronowanego (grupy 2–6 okazów; ryc. 2) znajdowały się w stosunkowo niewielkiej odległości od siebie (10–15 m). Wszystkie występowały w pobliżu grochodrzewów rosnących na wschodnim skraju opisanego zadrzewienia. Nie stwierdzono współwystępowania innych gatunków tego rodzaju.

Ryc. 2. Owocniki gwiazdosza koronowanego znalezione w Poddębicach (data zrobienia zdjęcia: 30 sierpień 2006 r.; fot. Krzysztof Z. Kamiński).

Fig. 2. Fruibodies of *Gastrum coronatum* Pers. found in Poddębice (picture taken by Krzysztof Z. Kamiński on 30 August 2006).

SUMMARY

Kamiński K.Z. New site of *Geastrum coronatum* Pers. in central Poland.

Chrońmy Przyrodę Ojczyzną **63** (4): 56–59, 2007.

The occurrence of this rare, regarded as threatened, and protected earthstar species was recorded in Poddębice (51°53'40" N, 18°57'30" E; about 40 km NW of Łódź) in summer 2006. Some groups of 2–6 fruitbodies were found near *Robinia pseudoacacia* trees at eastern margin of a woody area in NE part of the town where limestone was excavated in 1930- and 1940ties, and then rubbish, soil etc. was dumped. On locality of *G. coronatum* occurred also *R. pseudoacacia*, *Pinus sylvestris*, *Acer pseudoplatanus*, *Populus tremula*, *Quercus robur*, *Betula alba*, *Cornus alba*, *Sambucus nigra*, *Chelidonium majus* and *Urtica dioica*.

PIŚMIENNICTWO

- Rozporządzenie 2004. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną. Dziennik Ustaw nr 168 (2004), poz.1765.
- Wojewoda W., Ławrynowicz M. 1992. Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych zagrożonych w Polsce. W: Zarzycki K., Wojewoda W. Heinrich Z. (red.). Lista roślin zagrożonych w Polsce. Inst. Bot. PAN, Kraków: 27-56.
- Wojewoda W., Ławrynowicz M. 2006. Red list of the macrofungi in Poland. W: Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szelaż Z. (red.). Red list of plants and fungi in Poland. Inst. Bot. PAN, Kraków: 53-70.